

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

19.08.2016 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Информационна агенция "Блиц"](#)

✓ Зам.-министър Стаматов: Бълваме висшисти, а се търсят гимназисти с професия

Младите учители, които се обучават активно, могат да вдигнат заплатите си със 100-150 лева, казва Диян Стаматов. Кои са акцентите в проекта за държавен стандарт за приобщаващо образование? С какви награди ще се поощряват учениците и как оценяването на учителите ще се отрази на мотивацията им? С какво новият Закон за предучилищното и училищното образование ще спомогне за по-качествено образование у нас? На тези и други въпроси пред "Стандарт" отговори заместник-министърът на образованието и науката Диян Стаматов. - Г-н Стаматов, кои са акцентите в проекта за държавен стандарт за приобщаващо образование?

- Той най-общо преминава през целия закон за предучилищно и училищно образование. Защото всички акценти касаят пълната подкрепа на ученика. Ако трябва с една дума да се сравни наредбата за приобщаващото образование, то тя е подкрепа на всички ученици. Най-напред на онези, които се нуждаят най-силно от такава - децата със специфични образователни потребности. После на учениците, които имат затруднения при овладяването на даден учебен материал по определен или няколко предмета. На следващо място са онези ученици, които имат изключително изяви дарби. И трите групи имат специфични потребности по отношение на своята допълнителна консултация с учители, психолози, ресурсни учители. Вторият много важен момент от този ДОС е ранният достъп на всички ученици до качествено образование, което става с предлагане на колкото може повече педагогически услуги с основната цел да няма отпадане на ученици.

- Защо предлагате да се увеличи отсъствието на ученик по уважителни причини от 3 на 10 дни?

- Уважителните причини се застъпват на две места. В единия случай, когато за учениците трите дни са достатъчни и тогава отсъствието е с разрешение на директора. Но през последните години се застъпва силно тенденцията в отделни райони за по-дълго отсъствие на ученици по домашни причини. Те може да са от различно естество, както в малкия град и село, така и в големите населени места. Затова предлагаме втората възможност, при която родителят да подаде заявление до педагогическия съвет и той да одобри по-голямото отсъствие на ученика. Съобразяваме се с интереса на много от учениците в резултат на наблюдението от последните години.

- Каква ще е допълнителната подкрепа за деца в риск?

- Много трудно може да се каже кое дете не е в риск. Когато родителите са в процес на раздяла, или пък няма достатъчно средства за ежедневното му пребиване в училище, както и онова дете, което се намира в някакъв стрес. Затова подкрепата е доста различна. Най-общо може да се представи необходимостта от постоянна консултация с психолога и педагогическия съветник. Когато тя е достатъчна и се извършва качествено, чудесно. Но когато е нужна по-тясна специализация и подкрепа, тогава и родителят трябва да осъществи необходимата консултация с директора и с педагогическия колектив, а директорът трябва да направи необходимите стъпки за осигуряването на още по-тесен специалист. Тук става въпрос и за проблеми с говора, малки проблеми със слуха или зрението, с правилното изписване на думите. Където проблемът е доста сериозен, решението не идва с кратки консултации.

- Как ще се осъществява превенцията срещу насилието в училище?

- В настоящия момент има много психолози и педагогически съветници в училищата - почти 1200 за цялата страна. Въпреки това агресията е проблем от доста сериозно естество в съвременното българско училище. Посочвам психолозите и агресията, защото това е пряката връзка между разрешаването на един съществуващ проблем и човека, който би могъл да го разреши. Големият проблем обаче е, че първо, дейността на психолога трябва да се приеме от всеки един родител като естествена необходимост. Защото и до днес много родители считат, че психологът и педагогическият съветник са специалисти, при които трябва да се отиде с изричното тяхно разрешение. Тяхната дейност остава толкова незабележима в училището и не само че не се налага родителят да дава своето съгласие, а трябва той дори да не се замисля за това. Педагогическият съветник и психологът са първите спирки при разрешаването на всеки проблем, свързан с агресия. Техният труд в едно средно голямо училище е незабележим, но изключително тежък и труден. В рамките на ден те консултират средно 50-80 ученици.

- С какви награди ще се поощряват учениците?

- В действащия правилник за приложение на Закона за народната просвета, който е по стария закон, думите "стимули" и "награди" са записани само на един ред. Докато в новия закон, а и в този стандарт, са силно застъпени. Това поощряване е в пряка връзка с тяхната допълнителна и обща подкрепа за личностното им развитие. В отделните училища има различни добри практики, свързани с раздаване на грамоти при почти всички изходни нива или олимпиади, учредяване на морални и материални награди по даден повод. Например в Софийската математическа гимназия е под

наименованието за "тортата на директора". Има баскетболни и футболни турнири за "купата на директора". Ние даваме няколко идеи, които може да се доразвият в училищните правилници.

- За първи път в историята на българското образование учителите също ще получават оценки на всеки четири години от специална комисия, като от резултатите ще зависи заплатата им. Какъв ефект очаквате?

- Атестацията е една от новите стъпки в следващия 4-годишен период. Оценяването с точки е стъпка, която е необходима, но се приема проблемно и нееднозначно от учителската общност. Много от учителите считат, че това не е добре. А в същото време атестацията е дейност в почти всички сфери в нашата страна. Атестацията за учителите в Европа е практика от много години. Ще дам следния пример: ако един току-що проходящ млад учител има инициативност, работи много, посещава всички организирани курсове от и извън училището, посещава предложените степени за квалификация, то за 4 г., колкото е атестационният период, той би могъл да премине през 5-та и 4-та квалификационна степен, натрупвайки кредитите, които се дават за училищната квалификация, и да достигне до нивото "старши учител". А това да доведе до повишение на заплатата му средно със 100-150 лв.

- С какво новия Закон за предучилищното и училищното образование ще спомогне за по-качествено образование?

- Бих казал, че целият закон има в своята философия две направления. Едното е да постави ученика на едно качествено различно ниво от досегашното - в центъра на образователната система. И второ - да даде пълна свобода на всяко училище да постигне по-добро качество на образованието. Инициативността на директори и учители, използвайки тази свобода, биха могли да доведат до по-качествено образование.

- Как ще коментирате казуса с обществената поръчка за реклама на образованието за 2 млн. лв. с ключодържатели и запалки, без знанието на образователния министър Меглена Кунева?

- Тази обществена поръчка временно е спряна. Оттук нататък абсолютно всички, които правят обществени поръчки, силно трябва да се замислят за това, което трябва да рекламира образованието ни, за начина, по който се рекламира, и за стимулите, с които достига до своите крайни потребители - ученици, граждани, учители. Винаги трябва да се внимава, че образованието е една много чувствителна сфера, която не търпи такива екстравагантни подходи, каквито имаше застъпени в предложенията за тази обществена поръчка.

- Има ли риск от фалити на ВУЗ-ове в близките години и как трябва да се оптимизират разходите им?

- Има прекалено много висши учебни заведения спрямо броя на учениците, които завършват и стават студенти. Така че това ще се случи по естествен път и не е необходима намеса на държавата.

- Как държавата и бизнесът трябва да си партнират за създаването на кадри за индустрията?

- Това е много важен момент, защото професионалното ни образование е в пряка зависимост от местния бизнес, общината и професионалната гимназия. Когато има работеща комуникация между директора, кмета и бизнес организациите в даден район, само тогава може да се запълни липсата на кадри. В нашата страна има проблем, свързан с това, че е по-добре да се завърши висше образование, отколкото да се продължи в средна професионална гимназия, която е много по-качествена и смислена. Имаме много свободни работни места за средни специалисти с висока заплата, за които няма кандидати, и много безработни висшисти, които чакат да навлязат в дадена сфера.

- Приоритет в бюджета за догодина ще са дългосрочните инвестиции в образованието, обяви финансовият министър Владислав Горанов. От какво финансиране се нуждае образованието ни и колко средства ще му поискате?

- Тук не мога да съм смел в изказа си, защото сега вървят процедурни разговори за следващата бюджетна година. Прекрасно е, че образованието е поставено като приоритет. Съвсем естествено нашите искания биха били насочени в няколко посоки - средства, които да обезпечат по-високо качество на образованието ни, което може да стане с повишаване на заплатите на учителите и със стабилна модернизация на учебния процес чрез кабинети, ремонт на сгради, оборудване със съвременна информационна техника.

- Кога новите учебници за 1 и 5 клас ще влязат в училищата?

- За учебника по история за 5 клас имаме уговорките с издателите, че ще бъдат в училищата до 14 септември. Успоредно с това върви процедурата по оценяването на новите учебници за 1 и 5 клас, които ще влязат в училищата през следващата учебна година.

Дума

✓ Само 7 от 79 професионални гимназии преминали към общините

От 79 професионални гимназии само 7 са преминали към общини, съобщи депутатът от БСП ЛЯВА БЪЛГАРИЯ Светла Бъчварова. Тя припомни, че в преходните и заключителни разпоредби на новия Закон за предучилищното и училищното образование в последния момент е било записано, че всички професионални гимназии трябва да преминат към общините. Досега 79 от тях бяха в системата на Министерството на земеделието и храните, но законът влезе в сила от 1 август, а до момента де факто 72 училища не са преминали във владение на общините и не е ясно какво се случва с тях, алармира Бъчварова. "Това пренебрегване и negliжирането на професионалното образование, особено в земеделието, което уж се води като един от приоритетните сектори, показва, че на теория и на документи много добре го докарваме, но когато трябва да реализираме стратегиите, на практика се сблъскваме с недомислени решения като тази промяна", категорична бе тя. По думите ѝ това са училища, в които е необходимо финансиране не само чрез делегирани бюджети, но и материална база, която е изключително голяма, преподаватели, които трябва да са подготвени, общешития и условия, за да могат ученици с по-нисък социален статус от регионите, в които се намират тези училища, да ги завършат. Бъчварова призова Министерството на образованието да обърне специално внимание на професионалните гимназии, за да бъдат запазени, а не след време да говорим, че нямаме квалифицирани кадри в земеделския сектор.

Бившият министър на образованието и науката Анелия Клисарова заяви, че образованието е ударило дъното и в България вече е създадена армия от неграмотни. Клисарова изнесе и стряскащи според нея числа. 4550 деца в момента още не са записани в първи клас. По думите ѝ проблемът с отпадащите ученици става още по-тежък след основното образование. "Всяко пето дете не записва V клас или от 100 деца 22 не отиват на училище", обяви тя. По думите ѝ също толкова не постъпват и в гимназия, а завършват образованието си в осми клас. Според новия закон те ще учат дори с една година по-малко, защото основното образование става до седми клас. "Тази година на училище ще бъдат 11 257 ученици по-малко и то, защото не са се записали", каза проф. Клисарова. Тя подчерта, че това не се дължи на демографската криза. Клисарова направи сравнение с данни отпреди 20 години, когато само 2 или 3 от 100 деца не са продължавали образование в основното и не повече от 6 деца - в средното образование. "Тези неграмотни хора нямат перспектива. Каква професия им даваме, каква икономика развиваме?", попита тя. Според нея между 40-45% от децата са функционално неграмотни. "За мен неграмотността достига такива размери, че застрашава националната сигурност", обяви Клисарова.

МОН да мине през стрес тест

Министерството на образованието и науката трябва да бъде поставено на стрес тест като банките, заяви депутатът Светла Бъчварова. По думите ѝ Кунева не се справя с това, за което ѝ е поверено министерството, и не разбира проблемите на образованието и науката. По повод скандалната обществена поръчка за 2 млн. лв. за реклама на успехите на българското образование чрез запалки и чистачки за коли от БСП обявиха, че такава поръчка е нямало как да случи без знанието на министъра.

Бъчварова коментира и проблемите във Фонд "Научни изследвания", който по думите ѝ въобще не работи. Причината е, че "отново пишем правила, отново ще избираме и селектираме научни ръководители, а през това време говорим, че иновациите в България ги няма, но тях ги няма, защото няма научни изследвания". Тя алармира отново, че средната заплата в БАН варира около 600 лева, и допълни, че се притеснява и за развитието на новата оперативна програма на МОН.

Монитор

✓ Младежите ни намират работа по-бързо от връстниците си в ЕС

Българските младежи с висше образование намират работа по-бързо от европейските си връстници. След завършването на ВУЗ нашенците търсят препитание 4 месеца, докато на младежите в Европа са им нужни 5 месеца. Това показва проучване за образованието в Европа през 2014 г. "Повечето европейци имат претенции в коя фирма искат да започнат, като обикновено се насочват към водещи в бранша компании. За българите е важно да си намерят работа, а имиджът на фирмата остава на заден план", обясни експертът по подбор на персонала Мирослава Николова. Данните от проучването показва, че колкото по-образовани са безработните, толкова по-кратък е преходът от училищата скамейка към бюрото в офиса. В ЕС прекъсналите преждевременно училище, както и хората с основно образование търсят работа средно 9 месеца.

За необразованите българи този срок е двойно по-дълъг

Така за нашенците с основно образование намирането на препитание отнема 21 месеца. "Такива хора обикновено намират работа в земеделието. Една част от ниско образованите българи или отиват да работят в чужбина, или просто не търсят работа", твърди Николова. Нашенците, завършили гимназия също се реализират на трудовия пазар по-бавно в сравнение с европейците. Българите, които търсят работа с диплома от гимназия, намират препитание след около година или с 3 месеца по-дълго от европейците. Според експерти това се дължи основно на практически насоченото образование в западноевропейските страни. "Все повече младежи разбират колко са важни стажовете и се възползват от всякакви програми.

За работодателите е важен опитът, а не дипломата

категорична е Мирослава Николова. Анализ на социалното министерство за тенденциите на пазара на труда показва, че с всяка следваща година дисбалансът между степен на образование и заемана длъжност ще се задълбочава. През 2014 г. около 137 800 от нашенци са били свръхквалифицирани за позицията, която заемат. Други 77 800 служители пък са били наети на длъжности, изискващи по-висока от тяхната квалификация.

Телевизия Блумбърг

✓ Дарява ли повече корпоративният сектор за хуманитарна помощ?

Любомир Каракановски, главен експерт в БЧК, в предаването Бизнес старт

Само за последните 10 години въоръжените конфликти са се увеличили близо 10 пъти. Близо толкова са се увеличили и всички видове бедствия. Повече от 130 млн. души в момента се нуждаят от хуманитарна помощ. Необходими са между \$20-\$30 млрд., за да се посрещнат първите нужди. Това каза главният експерт на БЧК Любомир Каракановски в предаването "Бизнес старт" с Йоанна Николова по Bloomberg TV Bulgaria.

До момента хуманитарната помощ, набрана от хуманитарните организации като Международната федерация на Червения кръст е в рамките на 86%, коментира още той. Само 1,6% обаче отиват към локалните организации. По думите му новата политика, която Международната федерация възприема, е тази помощ да се насочи към хората, които се нуждаят най-много от нея, а именно тези, намиращи се в регионите.

Според анализ на БЧК участието на корпоративния сектор в България по отношение на предоставянето на хуманитарна помощ през последните години нараства от 35% до 53% към настоящия момент. Забелязва се активизиране в тази

посока, коментира Каракановски. По повод миграционния процес в Европа Международната федерация е разкрила апел за набиране на финансови средства от бизнеса. Досега са набрани 145 млн. швейцарски франка, отбеляза още той.

[24 Часа](#)

✓ "Ди Цайт": Драматичното изтичане на мозъци от България спира реформите

Защото е по-лесно да заминеш за Германия, отколкото да направиш така, че страната да функционира като Германия. От гледна точка на историята е разбираемо защо свободното придвижване в Европейския съюз особено след падането на желязната завеса е светиня. Но дали това действително е манна небесна за държавите членки на съюза?

Да уточним, че тук става въпрос не за свободното придвижване на хора, сиреч правото им да могат да пътуват безпрепятствено в Европа. Далеч по-важен е въпросът доколко беше и е разумно това право да се обвърже и със свободното придвижване на работна ръка, тоест възможността за работа в рамките на ЕС.

Противно на очакванията тази свобода не доведе до постепенното уеднаквяване на условията на живот и на заплащането между Изтока и Запада. Вместо взаимна изгода от обмена на ноу хау, вътрешната миграция е предимно от изток на запад и от запад на север. Но когато най-способните си тръгват и няма кой да ги замени, вместо разликите в благосъстоянието да изчезнат, те се бетонират.

От години драматично изтичат мозъци предимно от България и Румъния. По изчисления на "24 часа" между 1992 и 2015 г. три милиона българи са напуснали родината си, което за една страна със 7 милиона население е огромна цифра.

"Отварянето на границите беше най-доброто и най-лошото за българското общество след падането на Берлинската стена. Масовата миграция на хора между 25 и 50 години се отрази драматично както върху българската икономика, така и върху политическата система", коментира миналата година българският политолог Иван Кръстев.

Това е така, защото изтичане на мозъци твърде често означава и лишаване от хора, които биха могли да променят системата. Когато лекари или болногледачи получават по-добро заплащане в Лондон, отколкото в държавните болници в София, когато компютърни специалисти са по-добре платени в строителството в Берлин, отколкото в родната индустрия, то такъв "износ" ограбва не само държавните структури и икономиката на страната. Загърбват я предимно онези умове, които най-вече биха могли да реформират политическата система.

Това е пропиляване на енергия. Да припомним думите на Кръстев:

"По-просто е да заминеш за Германия, отколкото да направиш така, че България да функционира като Германия."

Резултатът от по-лесния избор е, че на едно общество се отнема критичното острие или поне то се притъпява.

Според официалната статистика населението на Румъния от 22 милиона през 2002 г. се е стопило до 19 милиона през 2012 г.

"Всеки ден ме питат защо съм още тук", каза тази седмица за британското сп. "Икономист" млада лекарка. В Западна Европа тя би получавала десетократно по-голяма заплата.

Спред изданието, ако емиграцията продължи с такъв темп, то брутният вътрешен продукт в някои източноевропейски държави до 2030 г. ще се свие с 4 на сто.

От приема на Румъния в ЕС през 2007 г. до 2014 г. са я напуснали 14 000 лекари, сочи проучване на най-големия датски университет в Аархус. Заради финансовата криза сега същата заплаха е надвиснала и над Испания, Гърция и Италия.

След приема на източноевропейските страни в ЕС повечето държави от съюза, включително Германия, въведоха преходен период за свободното придвижване на работна ръка. Тогава това беше обосновано със загрижеността от дъмпинг при надниците.

Въпреки това и днес разликите при нивата на заплащането са огромни. И защо? Най-вероятно заради безмълвието на онези държави, които най-много печелят от фактическите недостатъци на една политическа светиня (свободното придвижване на работна ръка в ЕС – бел. ред.).

[Industry Info](#)

✓ С 4,1% нарастват вземанията на лизинговите дружества през юни спрямо март 2016 г.

Вземанията по финансов и оперативен лизинг са се увеличили с 4,1% от края на първото тримесечие до края на юни 2016 г., като основно те са нараснали през второто тримесечие на годината, показват данни на Българската народна банка (БНБ). Вземанията на лизинговите дружества по финансов и оперативен лизинг в края на юни 2016 г. са общо 3,251 млрд. лв., или 3,7% от прогнозния БВП за 2016 г., при 3,248 млрд. лв., или 3,8% от БВП на 2015 г. в края на второто тримесечие от миналата година.

Вземанията по финансов лизинг в края на юни 2016 г. намаляват на годишна база с 0,7% (21,9 млн. лв.), а спрямо края на първото тримесечие на 2016 г. се увеличават с 3,9% (118,5 млн. лева). Делът им в общия размер на вземанията по лизингови договори се понижава от 97,5% в края на юни 2015 г. до 96,7% в края на юни 2016 година. Сключените през второто тримесечие на 2016 г. нови договори за финансов лизинг са с обща стойност 6,3 млн. по-малко от сключените договори през същото тримесечие на 2015 година, сочат още данните на БНБ.

Източник: БНБ.

✓ Спира добивът на дървесина в 200 хил. хектара гори

200 хил. хектара от общо 3,8 млн. хектара български гори са обявени за стари и защитени от комерсиална сеч гори и в тях спира добивът на дървесина, обявиха от Браншовата камара на дървообработващата и мебелна промишленост (БКДМП). Мярката се въвежда заради наложените от ЕС изисквания поне 10% от горите на една страна да се запазват в състояние

на старост с цел запазване на биологичното и екологично равновесие. Сечът на стари гори би предизвикал различни природни аномалии като свлачища и наводнения, затова е необходимо част от тях да бъдат запазени в състояние на старост, което се определя както от възрастта на дърветата, така и от вътрешното биоразнообразие. Засега запазените гори в България са около 7%.

Ограниченията за сеч в тези гори предвиждат около 3 млрд. лв. загуба на печалба от горските предприятия, но не е ясно дали тя не е по-малка от евентуална загуба на биоразнообразието и запазената инфраструктура при наличието на процент стари гори, уточни зам.-министърът на земеделието Георги Костов. Със сигурност обаче запазването ще избегне доста опасности от различен характер.

В горите ще има лесовъдски намеси с цел поддържане, допълниха от БКДМП.

[Информационна агенция "Фокус"](#)

✓ Велико Търново: 1054 едnodневни трудови договори са сключени в областта от началото на годината

1054 едnodневни трудови договори са сключени във Великотърновска област от началото на годината. Основната част от тях са в сектора селско стопанство, каза пред журналисти в директорът на Дирекция "Инспекция по труда" инж. Невена Стефанова, предаде репортер на Радио "Фокус"-Велико Търново. До момента няма констатирани сериозни нарушения, свързани с тях.

Инж. Стефанова припомни, че кодексът на труда регламентира различни видове срочни договори, които могат да бъдат използвани от работодателите при извършване на сезонни дейности. "Въведеният през 2015 година едnodневен трудов договор е само един от вариантите за легализиране на трудовите правоотношения в сектора. Този вид договор позволява на наетите да запазят правата си на социално подпомагане и осигуряване. Той облекчава и работодателите, като им спестява немалка част от задълженията при възникването и прекратяването на трудовите правоотношения", обясни още експертът.

Освен това инж. Стефанова отбеляза също, че сключването и прекратяването на едnodневните договори не се регистрира в НАП. При прекратяването им не се издава заповед и не оформя трудова книжка. Работодателите нямат задължение да изготвят длъжностни характеристики. Пълна информация за сключването на подобни контракти можете да откриете в интернет страницата на Инспекцията по труда. През изминалия месец в институцията не са регистрирани сигнали за забавяни заплати, както и уведомления за предстоящи масови съкращения. Такъв сигнал е подаден за месец август, но все още няма повече информация по случая.

[Финанси България](#)

✓ Световната икономика – посоки на движение и развитие

Световната икономика е в процес на дълбока промяна, като на пръв поглед тази трансформация не е толкова видима в своята цялост. Повечето от нас, компании и потребители, са както участници, така и само свидетели в тази динамична картина, което може да създаде затруднения в преценките на автентичните възприемания относно промените.

Руският учен и изследовател Владимир Кондратиев предлага интересни виждания по въпроса. Според него са се оформили четири основни направления на развитие на глобалната икономика. Едно от тези направления е свързано с чувствителното и осезаемо изместване на производствената дейност към региони с развиващи се стопанства, но най-вече тук се има предвид Китай. Два процеса се наблюдават тук – индустриализация и засилена урбанизация. Очевидно в развиващите се държави се случват важни неща. Едно от тези неща е преориентацията на много корпорации с големи обороти да се установяват в такива страни.

Друга тенденция, която се случва и по този начин оформя глобалния икономически модел, е засиленото с невиджани досега темпове на влияние, разпространение, достъп и употреба на различни по своята същност съвременни, нови и високи технологии. Тук ключов момент е скоростта, с която това се осъществява. Засиленото и ускорено използване на технологиите провокира и друг процес – ускорено развитие на иновациите. Важни структурни елементи в тази картина на глобалната икономическа динамика са разпространението на информацията и произтичащото от това популяризиране и налагане на нови бизнес концепции и модели – интернет търговски платформи, мобилни приложения за търсене и други иновации, стъпващи на въпросните нови технологии.

Важни проблемни области в анализите се ориентират към промяната на тежестта към производителността на труда спрямо икономическия растеж. Мисленето върху фундаменталния въпрос, колко и какъв е потенциалът на глобалната икономика, също заема все по-силна позиция в икономическата мисъл и изследвания.

Последният фактор, на който ще обърнем внимание, е тенденцията за все по-нарастваща и неизбежна взаимозависимост на базата на големите потоци от човешки ресурси, стоки, финанси и информация. Като резултат от съвкупното действие на всички тези процеси и явления се получава една световна търговска система, която изглежда като комплетирана, разрастваща се мрежа от стопански връзки и геополитически фактори. Кризата от 2008г. забави този процес, но не го спря. Комуникациите, които стъпват на новите високи технологии, се развиваха с изключителни темпове, което беше и все още е изненада за повечето от нас. Всичко това докара света до следващ етап в глобализацията, очертавайки нови възможности за растеж и развитие, но и различни своеобразни форми на неопределеност и непредсказуемост на пазарните системи.

✓ След рязък скок еврото започна да поевтинява спрямо долара

Сесията започна отлично за европейската валута, след като инфлацията в Германия надскочи прогнозите. От началото на август цените на производителите в най-голямата икономика в ЕС се покачват с 0.2%. Еврото обаче не удържа резкия скок в цената и вече търгува 0.24% по-евтино на 1.1326. Паундът също поевтинява, губейки 0.31% до 1.3130, а с толкова се понижава и йената достигайки 100.22. По-силната американска валута напредва и срещу швейцарския франк, поскъпвайки с 0.37% до 0.9578 за долар.

Инвестор.БГ

✓ Задава ли се балон на пазара на акции?

Джордж Сорос залага срещу Wall Street, но и други именити инвеститори споделят мнението му.

Той е един от най-богатите и най-успешни инвеститори на планетата. Джордж Сорос е пъргав, както винаги, въпреки своята преклонна възраст от 86 години, и неуморно е в търсене на следващото голямо нещо, следващия горещ залог. Според германската икономическа телевизия N-TV сега той изглежда е намерил отново нова цел.

Следващият голям залог на Сорос се крие в т. нар. 13-F доклад до американската Комисия за ценните книжа и борсите (SEC) - за инвеститори, които управляват повече от 100 млн. долара. Според данните, които американските хедж фондове трябва да публикуват в рамките на 45 дни от края на всяко тримесечие, през последните месеци Сорос е залагал сериозно срещу Wall Street. Съответно той е увеличил броя на своите пут опции върху борсово търгувани фондове (ETF) от 2,1 млн. до 4 млн. броя. Залогът за срив на Wall Street е струвал на инвеститора 840 млн. долара, което е равно на почти четири на сто от предполагаемото му богатство в размер на 25 млрд. долара.

Пут опцията дава правото да се продаде актив на определена цена и падеж. Съответно очакванията на купувача са цената на актива да се понижи. Ако цената падне, купувачът е не само защитен, но може и да спечели пари. Защото по принцип пут опциите поскъпват, ако цената на съответните акции пада. Какви цени и за какъв период е подсигурил Сорос обаче не е известно.

Но дори самото послание, че финансовият магнат реструктурира своите пари и се препозиционира отново, кара наблюдателите да са по-внимателни. Повече от веднъж американецът с унгарски корени демонстрира нюха си към икономическите дисбаланси в световната финансова система. Именно те му донесоха състоянието през последните десетилетия.

Борсовите участници се оплакват отдавна, че курсовете на акциите не съответстват на печалбите на компаниите. Стойността на акциите няма много общо с реалните икономически дадености, твърдят те. Американският борсов измерител S&P 500, който обхваща големите американски фирми, удвои стойността си през последните пет години.

Не само съотношението цена/печалба, което е 20,6 - доста над дългосрочната средна стойност, поражда опасения, че времето може да е узряло за нова катастрофа. Дори и разработеният от нобеловия лауреат за икономика проф. Робърт Шилер индекс на Шилер P/E, в основата на който е изградена десетгодишна средностатистическа стойност, предполага силно надценяване на акциите. Обикновено той е равен на 16, но в момента за S&P 500 възлиза на 27 - на нивото точно отпреди финансовата криза от 2008 г.

За това, че пазарът прегаря, говори и фактът, че сме в средата на рали. Много залози са обезценени, тъй като са финансирани със заемни средства. В центъра на следващата финансова буря според Сорос ще бъде Китайската народна република. И там той сви своите инвестиции.

И други изявени инвеститори, като Карл Айкан, свиват своите позиции заради опасенията от спукване на балона. Американският хедж фонд мениджър Джефри Грундлах е сред песимистите.

Едва наскоро нареченият "Краля на облигациите" Грундлах предупреди, че "пазарите би трябвало да са доста по-надолу. Но инвеститорите са като хипнотизирани и вярват, че нищо не може да се обърка". Нищо не изглежда наред, продължава Грундлах, който е директор на базирания в Лос Анджелис хедж фонд Double Line. Неговата критика се отправя и към bankerите във Фед, които въпреки нееднозначните данни за американската икономика обмислят вдигане на лихвения процент.

Въпреки това Грундлах не залага на падащи курсове, както Сорос, а препоръчва инвестиции в злато и подбрани компании от минния сектор.

Сорос пък за сметка на това свива почти напълно инвестициите си в благородния метал. Инвестицията му от 260 млн. долара, която легендарният вложител направи в началото на годината в най-големия производител на злато в света Barrick Gold, е била продадена в следващите три месеца, с изключение на съвсем малък дял. Тъй като в периода цената на акциите скочи със 170 на сто, вероятно Сорос е генерирал сериозна печалба.